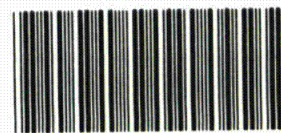
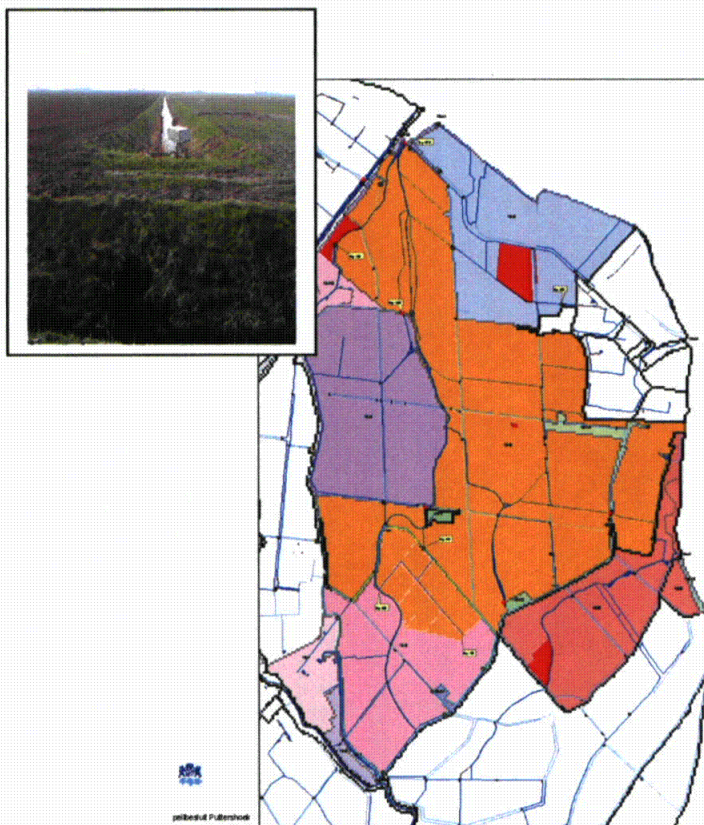

Toetsing peilafwijkingen bemalingsgebied Puttershoek

10609520

Waterschap De Groote Waard

september 2004

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Criteria toetsing peilafwijkingen	3
3. Gegevens peilafwijkingen Puttershoek	6
4. Toetsing	7
5. Nieuwe situatie	8

1. Inleiding

Peilafwijkingen kunnen leiden tot een versnippering van het beheer, een versnelde maaiveldval, het ontstaan van geïsoleerde watergangen, een verslechtering van de waterkwaliteit en schade aan bebouwing en infrastructuur. Er wordt daarom in provinciaal en waterschapsbeleid aangedrongen op terughoudendheid ten aanzien van het verlenen van ontheffingen voor bestaande en nieuwe peilafwijkingen.

Volgens provinciaal beleid dienen bij de herziening van peilbesluiten de in het gebied aanwezige peilafwijkingen te worden getoetst aan de in de Nota Uitwerking Peilbeheer (NUP) gestelde criteria.

De criteria zijn overgenomen in het Integraal Waterbeheersplan (IWBP) 2 van de waterschappen in Zuid-Holland zuid. Als een peilafwijking voldoet aan de gestelde criteria worden de voorwaarden waaronder de peilafwijking kan worden gehandhaafd, vastgelegd in een ontheffing. Voldoet de peilafwijking daarentegen niet aan de gestelde criteria dan dient deze geheel of gedeeltelijk (qua omvang en/of drooglegging) ongedaan te worden gemaakt en te worden geïntegreerd in het peilgebied waartoe hij behoort dan wel te worden benoemd tot een door het waterschap te beheren peilgebied.

In deze rapportage is de toetsing van de peilafwijkingen beschreven die in het kader van de herziening van het peilbesluit van het bemalingsgebied Puttershoek is uitgevoerd. De resultaten van de toetsing zijn opgenomen in de toelichting op het peilbesluit.

2. Criteria toetsing peilafwijkingen

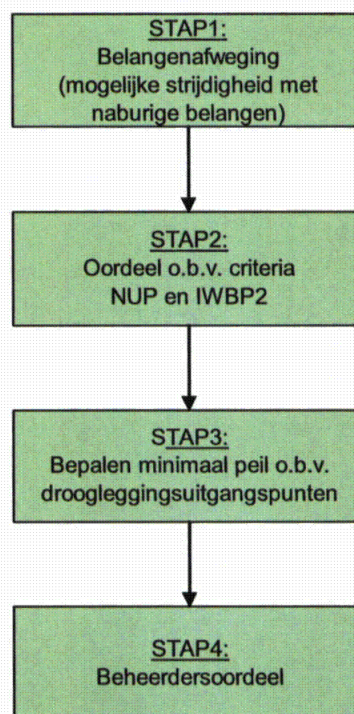
De toetsing van de peilafwijkingen bestaat uit vier stappen. In de eerste stap wordt gekeken naar mogelijk nadelige gevolgen van de peilafwijking voor overige belangen in de nabijheid.

In stap 2 vindt een oordeel plaats op basis van de uitgangspunten uit het NUP en IWBP2. Hierbij wordt gekeken naar de verschillen in maaiveldhoogte en gewenste drooglegging t.o.v. het peilgebied waarvan de peilafwijking deel uitmaakt.

Bij stap 3 wordt op basis van de droogleggingsnormen en -richtlijnen bepaald welk peil minimaal dient te worden gehandhaafd.

In de vierde en laatste stap zet de beheerder de gevolgen van het hoofdzakelijk "theoretische oordeel" uit de vorige stappen nog eens op een rij en kijkt hierbij in belangrijke mate naar de gevolgen voor de bedrijfsvoering en de financiële consequenties voor het waterschap.

In het navolgende worden de verschillende stappen nader toegelicht.

STAP 1

Particuliere peilafwijkingen zijn alleen toegestaan als ze geen grote nadelige effecten hebben op binnen of in de nabijheid van het betreffende gebied gelegen belangen. In gebieden waar hiervan wel sprake is, behoort het peilbeheer in handen te zijn van het waterschap. In de inleiding is al aangegeven welke belangen geschaad kunnen worden door peilafwijkingen.

STAP 2

Onder de voorwaarde dat er geen grote strijdigheid is met overige belangen, kunnen voor peilafwijkingen volgens het NUP en het IWBP2 ontheffingen worden verleend als:

1. De gemiddelde maaiveldhoogte in het gebied tussen de 10 en 40 cm afwijkt van de maaiveldhoogte van het peilgebied waartoe hij behoort en als het betreffende gebied te gering van omvang is om er een apart (door het waterschap te beheren) peilgebied van te vormen;
2. Het grondgebruik in het gebied zodanig afwijkt dat een drooglegging vereist is die 10 tot 40 cm afwijkt van de drooglegging van het peilgebied waartoe hij behoort en als het betreffende gebied te gering van omvang is om er een apart (door het waterschap te beheren) peilgebied van te vormen.

Bij deze voorwaarden ontbreekt een oordeel op basis van verschillen in bodemsamenstelling. Ook bij een afwijkende bodemsoort kan namelijk een afwijkend peil gewenst zijn. Het waterschap houdt bij de toetsing van de peilafwijkingen ook rekening met mogelijke verschillen in de bodemsamenstelling.

In bovenstaande voorwaarden is aangegeven dat een particuliere peilafwijking slechts mogelijk is als het gebied waarin een afwijkend peil gewenst is, van beperkte omvang is. Het waterschap hanteert als bovengrens voor de omvang van een peilafwijking een oppervlakte van 25 ha. In gebieden groter dan 25 ha is het peilbeheer bij voorkeur in handen van het waterschap.

In het NUP en IWBP2 is niet aangegeven welke uitgangspunten er gelden voor peilafwijkingen waarvan de maaiveldhoogte of gewenste drooglegging meer dan 40 cm afwijkt. In dergelijke gevallen kan er nauwelijks meer sprake zijn van een individueel belang omdat bij zulke grote droogleggingen de gevolgen tot (ver) buiten het betreffende gebied zullen reiken. Omdat nadere uitgangspunten ontbreken, worden voor deze peilafwijkingen vooralsnog dezelfde criteria gehanteerd als voor peilafwijkingen met afwijkingen in maaiveldhoogte en drooglegging tussen de 10 en 40 cm.

In onderstaande tabel 2.1 is aangegeven hoe het waterschap in stap 2 de peilafwijkingen beoordeelt. De peilafwijkingen waarvan de maaiveldhoogte of de gewenste drooglegging maximaal 10 cm afwijkt van het peilgebied waartoe hij behoort, worden opgeheven. Als het verschil in maaiveldhoogte en/of gewenste drooglegging meer dan 10 cm afwijkt en het oppervlak van de peilafwijking kleiner is dan 25 ha, kan de peilafwijking worden gehandhaafd. De voorwaarden (waaronder het te handhaven peil) worden opgenomen in de te verlenen ontheffing. Als het oppervlak van het gebied groter is dan 25 ha, wordt het peilbeheer in het gebied overgenomen door het waterschap.

Tabel 2.1: Schema toetsing peilafwijkingen

Verskil maaiveld- hoogte/ drooglegging	Oppervlak	Toetsoordeel
1. < 10 cm	n.v.t.	Opheffen
2. > 10 cm	< 25 ha	Handhaven (administratieve regulering)
	> 25 ha	Overname peilbeheer door waterschap

STAP 3

De uitgangspunten waaronder peilafwijkingen gehandhaafd kunnen worden, worden opgenomen in een ontheffing. In de ontheffing is o.a. aangegeven welk peil er minimaal moet worden gehandhaafd. Om dit minimale peil te bepalen, worden de droogleggingsrichtlijnen uit het IWBP2 gehanteerd.

In het IWBP2 zijn richtlijnen opgenomen voor de drooglegging van combinaties van grondgebruik en bodemsamenstelling. Naast een oordeel met betrekking tot de gemiddelde drooglegging hanteert het waterschap als uitgangspunten dat maximaal 10% van het gebied een te grote drooglegging ("te droog") en dat maximaal 5% een te geringe drooglegging ("te nat") mag hebben.

In onderstaande tabel staan voor een aantal relevante combinaties van grondgebruik en bodemsamenstelling de droogleggingsrichtlijnen uit het IWBP 2 weergegeven.

Grondgebruik	Bodemsamenstelling	Drooglegging [m-mv]	
		Minimaal	Maximaal
Bouwland	Klei/zavel	1,00	1,75
Grasland	Klei/zavel	0,80	1,75

STAP 4

De laatste stap in de toetsing van de peilafwijkingen is het beheerdersoordeel. Hierbij kijkt de beheerder naar de gevolgen voor de bedrijfsvoering van de eigenaar/gebruiker van de peilafwijking en de gevolgen voor het waterschap.

Het opnemen van de peilafwijking in het peilgebied zal gepaard gaan met een peilwijziging. Als door deze peilwijziging de bedrijfsvoering te veel wordt geschaad of als het waterschap te hoge kosten moet maken voor compensatie (bijvoorbeeld voor herdrainage), kan gekozen worden voor een gefaseerde opheffing. Hierbij kan afhankelijk van de situatie in het omringende peilgebied worden gekozen voor het zogenaamde "*ingroeimodel*" of voor een *gefaseerde peilverhoging*.

Bij het *ingroeimodel* wordt het peil in de peilafwijking (onderbemaling) vastgelegd terwijl het peil in het omringende peilgebied wordt verlaagd. Als daarentegen in het omringende peilgebied het peil wordt gehandhaafd, dient door middel van een *gefaseerde peilverhoging* in de peilafwijking het peilverschil te worden verkleind.

In beide gevallen is er dus sprake van een stapsgewijze opheffing van de peilafwijking waardoor de betreffende gebruiker en/of grondeigenaar de kans krijgt zijn bedrijfsvoering aan de nieuwe situatie aan te passen. Uitgangspunt is wel dat bij de volgende herziening van het peilbesluit het gebied definitief wordt opgenomen in het peilgebied waartoe hij behoort.

3. Gegevens peilafwijkingen Puttershoek

In bemalingsgebied Puttershoek zijn in totaal zeven peilafwijkingen aanwezig. Het gaat hierbij om zes onderbemalingen en één opbemaling. De ligging van de peilafwijkingen is weergegeven op kaart 5 van het peilbesluit.

De belangrijkste gegevens van de peilafwijkingen zijn weergegeven in onderstaande tabel 3.1. In de kolom "grondgebruik" is het maatgevende grondgebruik opgenomen. In de vijfde kolom zijn de peilen weergegeven zoals deze zijn opgenomen in de ontheffingen uit 1996. In de kolom ernaast staan de peilen zoals deze zijn bepaald bij de veldinventarisatie van BCC in de zomer van 2004. In bijlage 1 zijn de eigenaren en gebruikers van de peilafwijkingen weergegeven.

Op kaart 2 van het peilbesluit is de maaiveldhoogte volgens het Algemene Hoogtebestand Nederland (AHN) uit 2003 voor de bemalingsgebieden en peilafwijkingen weergegeven. De in onderstaande tabel 3.1 genoemde gemiddelde maaiveldhoogtes zijn bepaald aan de hand van het AHN. De gemiddelde maaiveldhoogtes in de peilgebieden waarin peilafwijkingen aanwezig zijn, zijn weergegeven in onderstaand overzicht:

Peilgebied 18.5: NAP-1,22m
 Peilgebied 18.6: NAP-0,60m
 Peilgebied 18.8: NAP-0,72m
 Peilgebied 18.9: NAP-0,97m

Kaart 1 van het peilbesluit bevat de bodemgegevens van bemalingsgebied Puttershoek volgens STIBOKA. De meest voorkomende profielen in het gebied zijn Mn25A en Mn35A, oftewel zware zavel en lichte klei. Ook in de peilafwijkingen bestaat het grootste gedeelte uit deze profielen.

Tabel 3.1: Gegevens peilafwijkingen bemalingsgebied Puttershoek

Nr.	Peilgeb.	Opp [ha]	Maaiveld-hoogte [m NAP]	Peil [m NAP]		Grondgebruik	Bodemsoort	Gegevens drooglegging			
				Ontheffing	Gemeten			Norm [m-mv]	Gem [m-mv]	% nat	% droog
18-P1	18-9	4,7	-1,14	-2,50	-2,49	Bouwland	Mn35A	1,00-1,75	1,36	5	<1
18-P2	18-8	--	--	-2,40	-2,22	Bouwland	Mn25A Mn35A	1,00-1,75	--	--	--
18-P3	18-8	22,5	-0,95	-2,40	-2,07	Bouwland	Mn25A Mn35A	1,00-1,75	1,45	<1	7
18-P4	18-5	12,2	-1,20	-2,65	-2,61	Bouwland	Mn25A Mn35A	1,00-1,75	1,45	0	<1
18-P5	18-9	0,5	-1,10	-2,40	-2,26	Grasland	Mn35A	0,80-1,75	1,30	0	0
18-P6	18-6	8,1	-0,82	-2,20	-1,85	Bouwland	Mn35A	1,00-1,75	1,38	3	2
18-P7	18-9	1,1	--	-1,90	-1,78	Bebouwing	Mn35A	-- ¹	--	--	--

De peilafwijkingen liggen in de peilgebieden 18.5, 18.6, 18.8 en 18.9. Het totale oppervlak van de peilafwijkingen samen is ongeveer 50 ha. In vijf van de zes onderbemalingen is sprake van akkerbouw. Peilafwijking 18-P5 bestaat uit grasland. Peilafwijking 18-P7 is een opbemaling van watergangen rondom bebouwing. Met uitzondering van peilafwijking 18-P7 wijkt het grondgebruik niet significant af van de peilgebieden waartoe ze behoren.

Peilafwijking 18-P2 bestaat momenteel nog uit één onderbemalen watergang (ten oosten van de Eerste Kruisweg en tussen de Molendijk en Schuilingervliet) waar verder geen percelen meer op ont- en afwateren. Voor de direct aangrenzende relatief laag gelegen delen is de onderbemaling wel gewenst.

In alle peilafwijkingen was bij de veldinventarisatie in 2004 het gemeten peil hoger dan in de ontheffing is opgenomen. Van de meeste gebruikers/eigenaren van de peilafwijkingen is echter bekend dat ze de aan- en afslagpeilen van de pompjes afstemmen op de (verwachte) weersomstandigheden. Omdat de inventarisatie tijdens een relatief droge periode (juli 2004) heeft plaatsgevonden, mag worden verondersteld dat er in het voor- en najaar veelal lagere peilen worden ingesteld.

¹ De gewenste drooglegging is afhankelijk van de hoogte van eventueel aanwezige houten fundering en kelders

4. Toetsing

Tabel 4.1: Oordeel peilafwijkingen bemalingsgebied Puttershoek

Nr.	STAP1	STAP2					STAP 3	STAP4	Eind-oordeel
	Strijdige belangen	Afwijkend grondgebruik	Afwijkende bodem-samenstelling	Verskil in maaiveld-hoogte [m]	Opp. >25 ha	Toets-oordeel	Minimaal peil [m-NAP]	Beheerders-oordeel	
18-P1	Nee	Nee	Nee	-0,17	Nee	HH	-2,50	HH	HH
18-P2	Nee	Nee	Nee	--	Nee	HH	-2,40	HH	HH
18-P3	Nee	Nee	Nee	-0,23	Nee	HH	-2,40	HH	HH
18-P4	Nee	Nee	Nee	+0,02	Nee	OPH	--	OPH	OPH
18-P5	Nee	Nee	Nee	-0,13	Nee	HH	-2,40	HH	HH
18-P6	Nee	Nee	Nee	-0,22	Nee	HH	-2,20	HH	HH
18-P7	Nee	Nee	Nee	--	Nee	HH	-1,90	HH	HH

Volgens stap 1 en stap 2 kunnen zes van de zeven peilafwijkingen in bemalingsgebied Puttershoek worden gehandhaafd ("HH"). Het verschil in maaiveldhoogte tussen peilafwijking 18-P4 en peilgebied 18-5 bedraagt +0,02m. Hiermee wordt niet voldaan aan de in het NUP en IWBP2 gestelde criteria. De peilafwijkingen dient te worden opgeheven ("OPH").

In stap 3 is aangegeven welk peil minimaal dient te worden gehandhaafd. Uit tabel 3.1 kan worden afgeleid dat in alle peilafwijkingen wordt voldaan aan de in het IWBP2 gestelde droogleggingsrichtlijn en dat tevens wordt voldaan aan de maximaal nagestreefde oppervlaktes met een te geringe ("te nat") en te grote ("te droog") drooglegging. De huidige peilen worden gehandhaafd.

5. Nieuwe situatie

In het vorige hoofdstuk is aangegeven dat zes van de zeven peilafwijkingen gehandhaafd kunnen worden. Peilafwijking 18-P4 dient in verband met het geringe verschil in maaiveldhoogte te worden opgeheven.

In onderstaande tabel 5.1 is voor de peilafwijkingen aangegeven welk peil in de nieuwe ontheffing wordt opgenomen en wat dit betekent voor de drooglegging. In de peilafwijkingen die gehandhaafd worden, wijzigt er niets in de droogleggingssituatie.

Tabel 5.1: Nieuwe situatie peilafwijkingen in bemalingsgebied Puttershoek

Nr.	Grondgebruik en droogleggingsnorm [m]	Behoort tot peilgebied	Verschil in maaiveldhoogte [m]	Huidige situatie		Nieuwe situatie	
				Peil m-NAP	Drooglegging [m]	Peil m-NAP	Drooglegging [m]
18-P1	Bouwland (1,00-1,75)	18-9	0,17	-2,50	1,36	-2,50	1,36
18-P2	Bouwland (1,00-1,75)	18-8	--	-2,40	--	-2,40	--
18-P3	Bouwland (1,00-1,75)	18-8	0,22	-2,40	1,45	-2,40	1,45
18-P4	Bouwland (1,00-1,75)	18-5	0,02	-2,65	1,45	Opheffen	Opheffen
18-P5	Grasland (0,80-1,75)	18-9	0,13	-2,40	1,30	-2,40	1,30
18-P6	Bouwland (1,00-1,75)	18-6	0,21	-2,20	1,38	-2,20	1,38
18-P7	Bebouwing	18-9	--	-1,90	--	-1,90	--

Volgens de ontheffing kon er voorheen in peilafwijking 18-P4 een minimaal peil worden gehandhaafd van NAP-2,65m. In het peilgebied (18.5) waartoe de peilafwijking behoort, wordt een peil gehandhaafd van NAP-2,50m. Omdat de peilafwijking niet voldoet aan de gestelde criteria dient de peilafwijking te worden opgeheven. Op basis van de leeftijd en de hoogteligging van de aanwezige drainage wordt bepaald of de peilverhoging van 15 cm (van NAP-2,65 tot NAP-2,50m) in één keer of gefaseerd zal worden uitgevoerd.

BIJLAGE 1: algemene gegevens peilafwijkingen bemalingsgebied Puttershoek

Nr.	Peil- gebied	Opp [ha]	Grond- gebruik	Elgenaren en gebruikers
18-P1	18-9	4,7	Bouwland	H. Janse-Herweijer (Hoeksedijk 58 Maasdam)
18-P2	18-8	--	Bouwland	L.J. Reedijk(Boendersweg 38 's Gravendeel)
18-P3	18-8	22,5	Bouwland	Fa. C.A. en A.C. van Brugge (?)
18-P4	18-5	12,2	Bouwland	A.P. Maasdam (Boendersweg 46 's Gravendeel)
18-P5	18-9	0,5	Grasland	T. de Zeeuw (Boendersweg 36 's Gravendeel)
18-P6	18-6	8,1	Bouwland	G.P. Rozendal (Schenkeldijk 48 's Gravendeel)
18-P7	18-9	1,1	Bebouwing	H.T. Scheele (Eerste Kruisweg 15 's Gravendeel)